Parlament Europejski
2019-2024

Komisja Spraw Zagranicznych

2023/2108(INI)

02.10.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

Wypracowanie stanowiska UE w sprawie wiążącego instrumentu ONZ dotyczącego biznesu i praw człowieka, w szczególności w odniesieniu do dostępu do środków odwoławczych i ochrony ofiar
(2023/2108(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawczyni: Heidi Hautala

PR_INI

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 10

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Wypracowanie stanowiska UE w sprawie wiążącego instrumentu ONZ dotyczącego biznesu i praw człowieka, w szczególności w odniesieniu do dostępu do środków odwoławczych i ochrony ofiar
(2023/2108(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 2, 3, 8, 21 i 23 Traktatu o Unii Europejskiej,

– uwzględniając Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, przyjęte przez Radę Praw Człowieka ONZ w rezolucji nr 17/4 z dnia 16 czerwca 2011 r.,

– uwzględniając rezolucję Rady Praw Człowieka ONZ nr 26/9 z dnia 26 czerwca 2014 r.,

– uwzględniając zaktualizowany projekt prawnie wiążącego instrumentu rozesłany 31 lipca 2023 r. przez przewodniczącego-sprawozdawcę otwartej międzyrządowej grupy roboczej (OEIGWG),

– uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 76/300 z dnia 28 lipca 2022 r. w sprawie prawa człowieka do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska,

– uwzględniając rezolucję Afrykańskiej Komisji Praw Człowieka i Ludów z dnia 7 marca 2023 r. w sprawie biznesu i praw człowieka w Afryce,

– uwzględniając opinię Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) z 10 kwietnia 2017 r. pt. „Improving access to remedy in the area of business and human rights at EU level” [Poprawa dostępu do środków odwoławczych w dziedzinie biznesu i praw człowieka na szczeblu UE][1] oraz powiązane sprawozdanie z 6 października 2020 r. pt. „Business and Human Rights – Access to Remedy” [Biznes i prawa człowieka – dostęp do środków odwoławczych][2],

– uwzględniając konkluzje Rady z 20 lutego 2023 r. w sprawie priorytetów UE na rok 2023 na forach ONZ zajmujących się prawami człowieka,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2016 r. w sprawie odpowiedzialności przedsiębiorstw za poważne naruszenia praw człowieka w państwach trzecich[3],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 4 października 2018 r. w sprawie wkładu UE w wiążący instrument ONZ dotyczący korporacji transnarodowych i innych przedsiębiorstw o cechach transnarodowych w odniesieniu do przestrzegania praw

[1] Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, „Improving access to remedy in the area of business and human rights at the EU level” [Poprawa dostępu do środków odwoławczych w dziedzinie biznesu i praw człowieka na szczeblu UE], 2017 r.
[2] Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, „Business And Human Rights – Access To Remedy” [Biznes i prawa człowieka – dostęp do środków odwoławczych], 2020 r.
[3] Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 125.

człowieka[4],

– uwzględniając swoją swoją rezolucję z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za rok 2022[5], a także swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie sprawozdań rocznych za lata poprzednie,

– uwzględniając art. 54 Regulaminu,

– uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Rozwoju,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0000/2023),

A. mając na uwadze, że korporacje odgrywają pierwszoplanową rolę w globalizacji gospodarki, usługach finansowych i handlu międzynarodowym oraz mają obowiązek przestrzegać wszystkich mających zastosowanie przepisów i traktatów międzynarodowych oraz szanować prawa człowieka; mając na uwadze, że przedsiębiorstwa mogą mieć negatywny wpływ na prawa człowieka i stan środowiska, a także przyczyniać się do powstawania takich negatywnych skutków lub być z nimi bezpośrednio powiązane; mając na uwadze, że korporacje mogą również odgrywać ważną rolę w propagowaniu praw człowieka, standardów środowiskowych i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw;

B. mając na uwadze, że ofiary nadużyć ze strony przedsiębiorców napotykają liczne i nakładające się na siebie przeszkody w dostępie do środków odwoławczych; mając na uwadze, że problem bezkarności za łamanie praw człowieka przez korporacje międzynarodowe pozostaje w dużej mierze nierozwiązany ze względu na brak solidnych i kompleksowych ram regulacyjnych na szczeblu globalnym i regionalnym oraz na ich niespójność;

C. mając na uwadze, że 26 czerwca 2014 r. Rada Praw Człowieka ONZ przyjęła rezolucję nr 26/9, w której powołała otwartą międzyrządową grupę roboczą (OEIGWG) mającą za zadanie stworzyć międzynarodowy prawnie wiążący instrument, który miałby „regulować – w ramach międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka – działalność korporacji transnarodowych i innych przedsiębiorstw”;

D. mając na uwadze, że otwarta międzyrządowa grupa robocza, której od początku jej powstania przewodniczył Ekwador, odbyła jak dotąd osiem sesji oraz przeprowadziła szereg konsultacji, regionalnych i nie tylko, z zainteresowanymi stronami, w tym ze społeczeństwem obywatelskim i sektorem prywatnym; mając na uwadze, że w lipcu 2023 r., przed dziewiątą sesją otwartej międzyrządowej grupy roboczej zaplanowaną na 23–27 października 2023 r., przewodniczący rozesłał zaktualizowany projekt instrumentu;

E. mając na uwadze, że stanowisko UE i państw członkowskich wobec prac międzyrządowej grupy roboczej nieznacznie się zmieniło; mając na uwadze, że wobec braku mandatu negocjacyjnego przedstawiciel UE uczestniczył w sesjach otwartej

[4] Dz.U. C 11 z 13.1.2020, s. 36.
[5] Dz.U. C 214 z 16.6.2023, s. 77.

międzyrządowej grupy roboczej jedynie w charakterze obserwatora i wygłosił tylko ogólne oświadczenia;

F. mając na uwadze, że następnie stanowisko państw członkowskich UE stopniowo ewoluowało, a kilka z nich aktywnie uczestniczyło w ostatnich sesjach otwartej międzyrządowej grupy roboczej; mając na uwadze, że Francja i Portugalia dołączyły do tzw. grupy przyjaciół przewodniczącego i pomagały przewodniczącemu w opracowywaniu propozycji konsensusu bloków regionalnych; mając na uwadze, że Rada oświadczyła, iż wśród jej priorytetów na forach zajmujących się prawami człowieka w 2023 r. znajduje się zobowiązanie, aby „aktywnie uczestniczyć" w dyskusjach ONZ na temat prawnie wiążącego instrumentu, i wyraziła gotowość do współpracy z przewodniczącym otwartej międzyrządowej grupy roboczej i grupą przyjaciół przewodniczącego w celu zbadania „instrumentu opartego na konsensusie, który mógłby skutecznie poprawić ochronę ofiar i stworzyć równe warunki działania na świecie";

G. mając na uwadze, że Parlament konsekwentnie wspierał dyskusje ONZ na temat prawnie wiążącego instrumentu, w tym poprzez przyjęcie szeregu rezolucji wzywających UE i państwa członkowskie do konstruktywnego zaangażowania się w negocjacje;

H. mając na uwadze, że w ostatnich latach UE podjęła szereg inicjatyw ustawodawczych mających na celu regulację działalności gospodarczą w odniesieniu do praw człowieka oraz zobowiązań związanych ze środowiskiem i klimatem;

I. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie UE przyjęły niedawno przepisy dotyczące obowiązkowej należytej staranności, a kilka innych państw członkowskich rozważa, czy nie pójść w ich ślady;

J. mając na uwadze, że inicjatywy regulacyjne dotyczące biznesu i praw człowieka, w tym przepisy prawne, zostały przyjęte lub są przedmiotem dyskusji w państwach spoza UE;

Uwagi ogólne i międzynarodowe ramy dotyczące działalności gospodarczej i praw człowieka

1. podkreśla, że ogólny poziom przestrzegania praw człowieka na całym świecie nieuchronnie zależy od zachowań korporacji, biorąc pod uwagę obecną skalę globalizacji oraz umiędzynarodowienie działalności gospodarczej i łańcuchów wartości;

2. zdecydowanie popiera pełne wdrożenie, w UE i poza nią, międzynarodowych norm dotyczących odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, aby uzupełnić i usprawnić wdrażanie Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka;

3. podkreśla, że społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw wyłącznie na zasadzie dobrowolności może wywołać zakłócenia na rynku i powstanie nieuczciwej konkurencji dla przedsiębiorstw, które decydują się na przestrzeganie norm międzynarodowych lub które podlegają zobowiązaniom krajowym lub regionalnym; w związku z tym wyraża zadowolenie, że obecnie odchodzi się od inicjatyw ustawodawczych z zakresu prawa miękkiego na rzecz wiążących norm;

4. podkreśla, jak ważne jest zlikwidowanie luk prawnych i regulacyjnych, które są

wykorzystywane przez transnarodowe korporacje i inwestorów kosztem praw człowieka i środowiska;

5. zauważa z zaniepokojeniem, że nadal istnieje wiele proceduralnych, merytorycznych i praktycznych barier w dostępie ofiar do wymiaru sprawiedliwości, w tym trudności w ustaleniu właściwego sądu oraz bariery związane z normami jurysdykcyjnymi, krótkimi ustawowymi terminami przedawnienia, nadmiernym obowiązkiem dowodowym, ograniczoną odpowiedzialnością ze względu na tzw. zasłonę korporacyjną, dostępem do zastępstwa prawnego i informacji, a także innymi nierównościami między powodami a pozwanymi;

6. zdecydowanie popiera prace prowadzone na forum ONZ za pośrednictwem otwartej międzyrządowej grupy roboczej w celu opracowania tego instrumentu; wyraża uznanie dla pracy kolejnych przewodniczących z Ekwadoru w kierowaniu tym złożonym przedsięwzięciem i z zadowoleniem przyjmuje wspierającą rolę grupy przyjaciół przewodniczącego;

7. wzywa przewodniczącego międzyrządowej grupy roboczej i państwa członkowskie ONZ do dopilnowania, aby negocjacje były prowadzone w sposób przejrzysty, przy konstruktywnym zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych stron, w tym społeczeństwa obywatelskiego, związków zawodowych i sektora prywatnego; podkreśla ponadto, jak ważne jest zagwarantowanie aktywnego zaangażowania wszystkich regionów, aby opracować skuteczny instrument, który odzwierciedli różnorodność mających wpływ na prawa człowieka realiów prawnych, gospodarczych i politycznych na całym świecie i który będzie oparty na najlepszych praktykach stosowanych na szczeblu krajowym i regionalnym; zachęca regionalne organizacje praw człowieka i organizacje gospodarcze, aby ułatwiały tę współpracę;

Zaangażowanie UE i państw członkowskich w proces ONZ

8. przypomina, że zgodnie z Traktatami Unia ma obowiązek propagować prawa człowieka na całym świecie i sprzyjać wielostronnym rozwiązaniom wspólnych problemów w ramach ONZ, co nie znalazło jeszcze odzwierciedlenia w jej uczestnictwie w międzyrządowej grupie roboczej;

9. uznaje otwartą międzyrządową grupę roboczą za jedyne globalne i wielostronne forum, na którym omawiane są obowiązkowe przepisy dotyczące biznesu i praw człowieka, i w związku z tym uważa, że aktywny udział UE w tym procesie ma zasadnicze znaczenie;

10. podkreśla, że ostatnie zmiany normatywne na szczeblu UE w dziedzinie biznesu i praw człowieka w niewielkim stopniu dotyczyły dostępu do wymiaru sprawiedliwości i praw ofiar, która to kwestia znajduje się w centrum prawnie wiążącego instrumentu jako podstawowego traktatu dotyczącego praw człowieka; podkreśla w związku z tym uzupełniający charakter, cele i zakres obu dróg normatywnych, które będą funkcjonować na różnych szczeblach;

11. uważa, że UE powinna aktywnie zaangażować się w toczące się negocjacje, w szczególności w celu dalszego opracowywania projektu prawnie wiążącego instrumentu, przy czym powinna skupić się na ofiarach nadużyć związanych z działalnością gospodarczą, usuwaniu barier w dostępie do wymiaru sprawiedliwości i

skutecznych środków odwoławczych, a także na usprawnianiu współpracy poprzez wykorzystanie międzynarodowych perspektyw i najlepszych praktyk; uważa, że zaangażowanie to pozwoliłoby ostatecznie lepiej wdrażać i egzekwować prawa człowieka na arenie międzynarodowej, a jednocześnie pomogłoby stworzyć równe warunki działania na szczeblu międzynarodowym i utworzyć globalny instrument, który będzie cieszył się szerokim poparciem oraz zostanie ratyfikowany przez państwa we wszystkich regionach, w Europie i nie tylko, i który pozostaje aktualny w obliczu stale zmieniających się zagrożeń dla praw człowieka związanych z biznesem;

12. z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Rady, zgodnie z którym UE wzmocni swoje zaangażowanie i będzie aktywnie uczestniczyć w pracach otwartej międzyrządowej grupy roboczej; uważa jednak, że jedynym konstruktywnym i konkretnym sposobem realizacji tego zobowiązania jest przyjęcie mandatu negocjacyjnego UE; w związku z tym wzywa Komisję, by zaleciła Radzie jak najszybsze przyjęcie ambitnego mandatu negocjacyjnego, tak aby UE mogła aktywnie uczestniczyć w negocjacjach z myślą o kształtowaniu przyszłego prawnie wiążącego instrumentu, prace nad którym są już na zaawansowanym etapie;

13. w międzyczasie wzywa państwa członkowskie do uzgodnienia swoich stanowisk przed negocjacjami, aby bronić zdecydowanego, wspólnego i jasnego stanowiska UE; oczekuje, że Europejska Służba Działań Zewnętrznych i Komisja, w szczególności delegatura UE przy ONZ w Genewie, odegrają w tym procesie aktywną i konstruktywną rolę;

14. wzywa Komisję, Europejską Służbę Działań Zewnętrznych i państwa członkowskie, aby aktywnie współpracowały ze wszystkimi państwami partnerskimi i priorytetowo traktowały ten temat w dialogach z państwami spoza UE i organizacjami regionalnymi;

Elementy stanowiska UE w sprawie prawnie wiążącego instrumentu

15. z zadowoleniem przyjmuje zaktualizowany projekt prawnie wiążącego instrumentu, który opublikowano w lipcu 2023 r., i uważa, że stanowi on solidną i obiecującą podstawę dla postępów w negocjacjach, chociaż dostrzega konieczność wprowadzenia poprawek;

16. uważa, że prawnie wiążący instrument byłby zgodny z zmianami normatywnymi, które są obecnie przeprowadzane na szczeblu UE, i uzupełniałby je, a tym samym przyczyniłby się do stworzenia spójniejszych globalnych ram prawnych dotyczących biznesu i praw człowieka;

17. popiera szeroki zakres prawnie wiążącego instrumentu, który ma obejmować wszystkie przedsiębiorstwa, w tym transnarodową działalność gospodarczą i przedsiębiorstwa państwowe; uważa, że danie państwom-stronom elastyczności w różnicowaniu – w ramach ich ustawodawstwa krajowego – sposobu, w jaki przedsiębiorstwa mają wypełniać obowiązki w zakresie prewencji wynikające z prawnie wiążącego instrumentu, zapewniłoby istotne pole manewru przy dostosowywaniu go do warunków krajowych i byłoby zgodne z uniwersalnym zakresem Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka;

18. podkreśla, że w prawnie wiążącym instrumencie należy uwzględnić wiele instrumentów

międzynarodowych, w tym m.in. Powszechną deklarację praw człowieka, wszystkie podstawowe międzynarodowe traktaty dotyczące praw człowieka i podstawowe konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy, zgodnie z zasadą powszechności i niepodzielności praw człowieka;

19. ubolewa, że w ostatnim projekcie z zakresu prawnie wiążącego instrumentu usunięto kilka odniesień do środowiska i zmiany klimatu; uważa, że UE i państwa członkowskie powinny dążyć do włączenia wpływu działalności gospodarczej na środowisko i klimat do zakresu prawnie wiążącego instrumentu;

20. podkreśla, że prawnie wiążący instrument powinien zapewnić ambitne, kompleksowe, elastyczne i obowiązkowe ramy zapobiegania naruszeniom praw człowieka przez korporacje; zauważa w związku z tym, że pozwolenie państwom-stronom na elastyczne dostosowywanie ich ram prewencyjnych do własnych systemów prawnych miałoby zasadnicze znaczenie dla zapewnienia szerokiego przestrzegania prawnie wiążącego instrumentu;

21. wzywa UE i państwa członkowskie do zapewnienia, zgodnie z Wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka, aby na mocy ram prewencyjnych prawnie wiążącego instrumentu przedsiębiorstwa musiały zwracać szczególną uwagę na swoją działalność odnoszącą się do obszarów dotkniętych konfliktami lub terytoriów okupowanych lub zaanektowanych, na których jest większe ryzyko rażących naruszeń praw człowieka, w tym przez dodanie do prawnie wiążącego instrumentu odniesień do międzynarodowego prawa humanitarnego, międzynarodowego prawa karnego i międzynarodowego prawa zwyczajowego;

22. uważa, że spoczywający na przedsiębiorstwach obowiązek przeprowadzania regularnych ocen wpływu na prawa człowieka przed rozpoczęciem działalności i przez cały okres jej trwania oraz uwzględniania potrzeb osób bardziej narażonych na naruszenia praw człowieka – w tym poprzez uwzględnienie perspektywy płci oraz uwzględnienie kwestii dotyczących grup podatnych na zagrożenia lub marginalizację – to szczególnie ważny element ram prewencyjnych prawnie wiążącego instrumentu;

23. apeluje o zapewnienie zainteresowanym stronom, których to dotyczy, centralnej roli w prawnie wiążącym instrumencie, w szczególności poprzez zobowiązanie, by zachęcać odpowiednie zainteresowane strony, w tym związki zawodowe, organizacje pozarządowe, ludność rdzenną i organizacje społeczności lokalnych, a także sektor prywatny, do aktywnego i konstruktywnego wdrażania przepisów, strategii politycznych i innych środków;

24. podkreśla znaczenie zadbania przez UE i państwa członkowskie, by prawnie wiążący instrument obejmował obowiązek ochrony bezpieczeństwa obrońców praw człowieka, obrońców środowiska, dziennikarzy, pracowników i ludów tubylczych oraz innych grup zmarginalizowanych, oraz że należy uwzględniać te grupy w całym instrumencie;

25. podkreśla, że należy dopilnować, by państwa wdrożyły solidne i skuteczne, a zarazem praktyczne mechanizmy egzekwowania przepisów i monitorowania ich przestrzegania; podkreśla ponadto, że od korporacji i państw-stron należy wymagać regularnej i dogłębnej sprawozdawczości;

26. oczekuje, że w ramach prawnie wiążącego instrumentu UE i państwa członkowskie będą promować solidne przepisy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w tym dostępu do państwowych środków odwoławczych, zgodnie z ich zobowiązaniem do przestrzegania Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka;

27. podkreśla, że w przepisach prawnie wiążącego instrumentu dotyczących praw ofiar i posiadaczy praw należy określić środki zapewniające prawo do sprawiedliwego, adekwatnego, szybkiego, niedyskryminacyjnego, właściwego i uwzględniającego aspekt płci dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zadośćuczynienia indywidualnego lub zbiorowego oraz skutecznego środka odwoławczego w przypadku naruszeń praw człowieka, które spowodowały przedsiębiorstwa lub do których się one przyczyniły;

28. nalega, aby na mocy prawnie wiążącego instrumentu państwa-strony musiały opracować kompleksowy i adekwatny system odpowiedzialności prawnej, który będzie odpowiadać potrzebom ofiar w zakresie środków odwoławczych i będzie współmierny do wagi nadużyć;

29. nalega, aby w ramach prawnie wiążącego instrumentu zająć się praktycznymi i proceduralnymi przeszkodami, z jakimi przy dochodzeniu sprawiedliwości borykają się ofiary nadużyć korporacyjnych;

30. z zadowoleniem przyjmuje propozycję, aby w ramach prawnie wiążącego instrumentu utworzyć międzynarodowy fundusz na rzecz ofiar, który zapewniałby pomoc prawną i finansową ofiarom chcącym skorzystać ze środków odwoławczych;

°

° °

31. zobowiązuje swojego przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, przewodniczącemu Rady Praw Człowieka ONZ i przewodniczącemu otwartej międzyrządowej grupy roboczej.

UZASADNIENIE

Przedsiębiorstwa odgrywają pierwszoplanową rolę w globalizacji gospodarki, usługach finansowych i w handlu międzynarodowym oraz muszą przestrzegać wszystkich mających zastosowanie przepisów i traktatów międzynarodowych, a także szanować prawa człowieka. Mogą one wywierać negatywny wpływ na prawa człowieka i stan środowiska, przyczyniać się do powstawania takich negatywnych skutków lub być z nimi bezpośrednio powiązane. Korporacje mogą jednak również odgrywać ważną rolę w propagowaniu praw człowieka, demokracji, dobrej administracji, standardów środowiskowych i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Ofiary nadużyć ze strony przedsiębiorców napotykają liczne i nakładające się na siebie przeszkody w dostępie do środków odwoławczych. Problem bezkarności za łamanie praw człowieka przez korporacje międzynarodowe pozostaje w dużej mierze nierozwiązany ze względu na brak solidnych i kompleksowych ram regulacyjnych na szczeblu globalnym i regionalnym oraz na ich niespójność.

W ostatnich latach UE podjęła szereg inicjatyw ustawodawczych mających na celu uregulowanie działalności gospodarczej w odniesieniu do praw człowieka oraz zobowiązań związanych ze środowiskiem i klimatem. Były to zwłaszcza wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, rozporządzenie w sprawie zakazu produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej, a także liczne inicjatywy sektorowe, w tym rozporządzenie w sprawie produktów niepowodujących wylesiania, rozporządzenie w sprawie minerałów z regionów ogarniętych konfliktami oraz akty w sprawie surowców krytycznych.

Niektóre państwa członkowskie UE, takie jak Francja, Niemcy i Niderlandy, przyjęły niedawno przepisy dotyczące obowiązkowej należytej staranności, a kilka innych państw członkowskich rozważa, czy nie pójść w ich ślady.

Poza UE regulacje dotyczące biznesu i praw człowieka, w tym przepisy prawa, przyjęto lub rozważa się w takich krajach, jak Australia, Brazylia, USA, Japonia, Norwegia, Nowa Zelandia, Kanada, Meksyk, Republika Południowej Afryki, Ghana i Szwajcaria, a wiele innych krajów opracowało krajowy plan działania na rzecz biznesu i praw człowieka.

Jeśli chodzi o działania ONZ, w 2014 r. Rada Praw Człowieka ONZ przyjęła rezolucję nr 26/9, w której powołała otwartą międzyrządową grupę roboczą (OEIGWG) mającą za zadanie opracować międzynarodowy prawnie wiążący instrument, który miałby „regulować – w ramach międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka – działalność korporacji transnarodowych i innych przedsiębiorstw”.

Do tej pory grupa robocza odbyła osiem sesji oraz przeprowadziła szereg konsultacji regionalnych i z zainteresowanymi stronami. W lipcu 2023 r., przed dziewiątą sesją międzyrządowej grupy roboczej zaplanowaną na 23–27 października 2023 r., przewodniczący rozesłał zaktualizowany projekt instrumentu.

Stanowisko UE i państw członkowskich wobec prac otwartej międzyrządowej grupy roboczej zmieniało się. Początkowo wszystkie państwa członkowskie UE, które były wówczas członkami Rady Praw Człowieka, głosowały przeciwko rezolucji inicjującej proces negocjacji w sprawie prawnie wiążącego instrumentu. W związku z brakiem mandatu negocjacyjnego przedstawiciel UE uczestniczył jedynie w posiedzeniach otwartej międzyrządowej grupy roboczej jako obserwator i przedstawił tylko ogólne oświadczenia.

Jednak następnie stanowisko państw członkowskich UE stopniowo ewoluowało, a kilka z nich aktywnie uczestniczyło w ostatnich sesjach otwartej międzyrządowej grupy roboczej. Francja i Portugalia dołączyły do tzw. grupy przyjaciół przewodniczącego. Ponadto Rada UE oświadczyła, iż wśród jej priorytetów na forach zajmujących się prawami człowieka w 2023 r. znajduje się zobowiązanie, aby „aktywnie uczestniczyć” w dyskusjach ONZ na temat prawnie wiążącego instrumentu, i wyraziła gotowość do współpracy z przewodniczącym otwartej międzyrządowej grupy roboczej i grupą przyjaciół przewodniczącego w celu „zbadania [...] instrumentu opartego na konsensusie, który mógłby skutecznie poprawić ochronę ofiar i stworzyć równe warunki działania na świecie”.

Rośnie zainteresowanie dotkniętych społeczności, ludności rdzennej, związków zawodowych, członków społeczeństwa obywatelskiego, naukowców i ekspertów na całym świecie dyskusjami na forum ONZ na temat prawnie wiążącego instrumentu, a także ich oczekiwania i mobilizacja wokół tego tematu.

Parlament konsekwentnie wspierał dyskusje ONZ na temat prawnie wiążącego instrumentu, w tym w wielu rezolucjach. W związku z tym, że negocjacje w sprawie prawnie wiążącego instrumentu nabierają tempa, uznano za istotne podkreślenie obecnego stanowiska Parlamentu w świetle najnowszych wydarzeń, zarówno na szczeblu UE, jak i ONZ, oraz przypomnienie, że UE musi przyjąć ambitny mandat negocjacyjny, aby odegrać znaczącą rolę w tych dyskusjach.